Školka Andrej (1778-1816) :)

Autor metodológie komplexného vlastivedného výskumu, „otec“ myšlienky na založenie topografického časopisu a topografickej spoločnosti.

Študoval v Bratislave, Debrecíne, roku 1799 v Gőttingene. V rokoch 1800-1803 na pozvanie Samuela Tešedíka vyučoval na Priemyselnom inštitúte v Sarvaši prírodné vedy a technológiu, od roku 1813 lektor a profesor gymnázia v Mezőberényi, od 1809 evanjelický farár v Novom Vrbase. V časopise *Hespereus* (1813) uverejnil článok *Ideen zu einer statistischen Orts-Beschreibung* (Námety na štatistický opis obce), v ktorom poukazuje na potrebu koordinovať vlastivedný výskum v Uhorsku, založiť topografickú spoločnosť a vydávať časopis. Náplň bádania stanovil v 13 bodoch. Osobitnú pozornosť venoval okrem iného zamestnaniu ľudu, stavbe domu a bývaniu, hrám mládeže, ľudovej piesni, dialektom a charakteristike národností. Základ opisu mali tvoriť vlastné pozorovania. Ako základ topografického opisu župy navrhol vybrať jednu obec, typickú pre prírodné pomery a život ľudu väčšej oblasti. Navrhovanú metódu demonštroval v časopise *Hesperus* (1814) v štúdií *Historischopographische Beschreibung von Mező - Berény in Békesen Comitate* (Historicko-topografický opis Poľného Berinčoka v Békešskej župe), v ktorej poukazuje aj na rozdiely v ľudskej kultúre tamojších Slovákov, Maďarov a Nemcov. Jeho úsilie dať vlastivednému výskumu v Uhorsku jednotný obsah a striktne vyčleňovať jednotlivé témy do samostatných bodov sa stretlo s kladným ohlasom. H. CH. André, vydavateľ *Hesperusu* odporúčal podľa jeho koncepcie postupovať aj pri náčrte rakúskej vlastivedy. Vyčlenením údajov o kultúre ľudu urýchlil Školka, rovnako ako Ladislav Bartholomeides, proces formovania slovenskej etnografie ako samostatnej disciplíny. Z metodickej stránky sa jeho požiadavka opisu jednej typickej lokality realizovala u nás v polovici 19. storočia v diele Gustáva Reussa.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania